

MATUR

Mikilvæg tækifæri og markmið í matvælaframleiðslu Íslands

Í hnotskurn: Matvælaframleiðsla á Íslandi getur orðið mikilvæg stoð undir íslenskt hagkerfi á næstu árum. Framleiðslugeta og þekking er til staðar í matvælageiranum, en aukið samstarf og samráð þarf að eiga sér stað í tengslum við endursköpun framleiðslu- og þekkingarumhverfis og tengsla við aðra geira. Matvælaframleiðsla á Íslandi getur orðið þekkt fyrir gæði, hreinleika, sjálfbærni, lífræna framleiðslu, rekjanleika (uppruna), frumleika og gott siðgæði. Tækifæri Íslendinga í matvælaframleiðslu liggja helst á sviðum sjávarfangs, jarðhitaræktaðs grænmetis og ávaxta, lambakjöts auk annarrar gæða kjötframleiðslu og sérstæðra mjólkurafurða. Matvælaíðnaður er sjálfbær grein sem getur verið lykill í því að byggja upp sjálfbært samfélag á Íslandi.

1. Greiða þarf leiðir sjálfstæðra framleiðenda sjávar- og landbúnaðarafurða

Minna og einfalda þarf regluverk og ryðja hindrunum úr vegi svo hægt sé að nýta sérstöðu hvers framleiðanda og fullvinna vöru.

Líta þarf á landbúnaðarframleiðslu sem fyrirtækjarekstur og auka skilvirkni og sérstöðu einstaka framleiðenda, héraða og atvinnusvæða.

Fjárfesta þarf í matvælageiranum á fjölbreytilegan hátt, en líta ekki á hann sem magnframleiðslu undir stjórn ríkis og bændasamtaka.

2. Efla þarf samstarf framleiðenda, sérfræðinga og atvinnuþróunarfélaga

Hvetja þarf til þverfaglegs samstarfs frá upphafi framleiðslu. Framleiðendur þurfa að vera óhræddir við að leita sérfræðiaðstoðar s.s. til vöruhönnuða, tæknimanna, markaðsfræðinga, fjárfesta og þeirra sem þekkja hindranir og tækifæri hvers framleiðsluferlis.

Virkja þarf atvinnuþróunarfélög, sveitarfélög og viðskiptaengla til að styðja við rannsóknir og þróun í framleiðslu á gæðamatvælum.

Menntastofnanir bæði á framhaldsskólastigi og háskólastigi þurfa að leggja aukna áherslu á menntun sem styður við matvælarannsóknir, þróunarstarf, framleiðslu og markaðssetningu matvæla og auka þarf samstarf rannsóknarsamfélagsins svo sem MATÍS, háskólanna og atvinnulífsins í heild.

3. Styrkja þarf smáframleiðendur og hlúa að sérstöðu landsvæða með tilliti til ferðaþjónustu

Vinna þarf með ferðaþjónustunni að því að bjóða íslenskan mat úr gæðahráefni hringinn í kring um landið. Nýta hefðina og hugmyndaflugið við að bjóða upp á fjölbreytilegan kost. Skyr, söl, íslenska geitin og sólþurkaður saltfiskur getur verið dæmi um slíkt. Líta þarf heildrænt á hvert framleiðslusvæði fyrir sig og auðvelda sameiginlega

markaðssetningu og sölu á smáframleiðslu. Markvisst þarf að kynna starf eins og samtakanna *Beint frá Býli* sem hafa beitt sér fyrir gerð kynningar- og kennsluefnis um helstu þætti framleiðslu og markaðssetningar smáframleiðenda. Jafnframt þarf að líta til þeirra klasa smáframleiðenda í matvælaíðnaði sem hafa verið stofnaðir í kringum landið, til dæmis Ríki Vatnajökuls, Toskana suðurlands og kræklingaeldi, þorskeldi og kísil- og þörungavinnsla á Vestfjörðum. Erlendar stefnumótanir í nafni “Slow food” eru góðar fyrirmyndir í stað “fast food”.

4. Leggja þarf áherslu á mikilvægi vottunar

Kortleggja þarf vottunarmáta, íslenska sem og alþjóðlega, auðvelda aðgengi að vottun með einfölduðu reglukerfi og hvetja framleiðendur til að sækja sér vottun sem lið í að ná alþjóðlegri viðurkenningu. Vekja þarf til meðvitundar um að vottun á bæði við um einstaka framleiðslu og um framleiðslusvæði, til dæmis hefur vottunarstofan Tún vottað ræktunarland á Vestfjörðum, en slík lönd verða æ verðmætari þegar eftirspurn eftir lífrænni framleiðslu eykst.

5. Holl fæða á Íslandi

Ná þarf upp vakningu og neytendapressu um hollt gæðafæði. Fjölmiðlar gegna þar lykilhlutverki t.d. fræðsluþáttur um matvælaframleiðslu hjá RÚV þar sem saga og sérstæði hvers framleiðanda fyrir sig er rakin og gefin innsýn í forsendur framleiðslunnar. Slíkt fræðsluefni væri síðan hægt að nota sem kynningarefni um Ísland erlendis. Einnig þarf að bæta matarkost í flugvélum sem fljúga til landsins.

Umsjón með samræðu og vinnslu útgangspunkta hafði Þorkell Sigurlaugsson, Framkvæmdastjóri þróunarsviðs H.R.

Þátttakendur í samræðu á matarborði á vinnufundi Neista voru:

Aðalbjörg Þorsteinsdóttir (Villimey á Vestfjörðum)
Erla Björk Örnólfsdóttir (Sjávarrannsóknarsetur Vesturlands)
Rósa Björk Halldórsdóttir (forsvarsmaður RíkisVatnajökuls)
Steingerður Hreinsdóttir (atvinnurþóunarfélagi Suðurlands)
Guðfinna Mjöll Magnúsdóttir (Hönnuður L.H.Í.)
Salvör Jónsdóttir (Alta.is, skipulagsfræðingur og ráðgjafi)
Þorgeir Pálsson (Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða)
MBA nemar H.R.